

автором сформульовано низку проблем і гіпотез, що потребують подальшої перевірки. Заслуговує на увагу також визначення самим автором напряму подальшої роботи. Як пише О.Даниленко наприкінці своїх висновків, "... у співвідношенні "бути" і "здаватися" позірні ідентичності ("здаватися") виявляються схопленими в тому, що говорять, а реальні ідентичності ("бути") — у тому, як говорять" (курс. мій. — І.П.). Власне кажучи, це як і є тією особливістю лінгвоконфліктологічного методу, врахування якої вможлиблює використання його багатих дослідницьких ресурсів, що становить необхідну передумову пошуку відповідей на численні питання, порушені у праці.

Монографія О.Даниленко цікава і потрібна. Вона може стати одним із аргументів на користь розумної політики, спрямованої на збереження єдності України. У книжці наведено сотні текстів інтерв'ю ("кейсів"), що читаються з неабияким інтересом і змушують переосмислити багато подій, подивившись на них крізь призму особистісних переживань і світовідчуттів. Замислюючись над цими невигадливіми свідченнями, доходиш висновку, що жива історія — не абсолютна і єдина істина. Ця історія є "правда життя", і в кожній особистості вона своя, вистраждана і глибоко особистісна, неповторна. З усіх цих "правд" саме й складається той самий соціально-культурний контекст часу, який кожен із нас не обирає, але в якому "живе й умирає". Політики мають знати, що особистісні "правди" — це серйозно. Заради нашої єдності поводитися з цими "правдами" слід дуже обережно. Мудрість у політиці — це те, чого нам зараз вочевидь бракує, але без чого єднання і взаємоповаги досягти не вдасться.

ЕММА ГАНСОВА,

доктор філософських наук, професор кафедри філософських та соціально-політичних теорій Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Економіка з "людським обличчям"

Лукашевич М.П. Соціологія економіки: Підручник. — К.: Каравела, 2005. — 283 с.

Книга М.Лукашевича "Соціологія економіки" присвячена соціологічному аспекту дослідження економічних відносин. Погляд на економічну сферу з позицій соціологічної науки додає нового розуміння як економічної теорії, так й економічної політики. Книга є вельми актуальною з огляду на необхідність аналізу ситуації в економіці України та соціальних наслідків державного управління в цій сфері.

У підручнику пропонується методологія, яка принципово відрізняється від гіпертрофованого “економізму”, притаманного сучасній українській владі. Економічна політика сьогодні здійснюється практично без урахування соціальних механізмів, законів масової свідомості та масової поведінки, які зумовлюють функціонування таких ринкових чинників, як попит, пропозиція, споживання, трудові відносини, відносини власності, підприємницька та трудова діяльність тощо.

Контекст книги відрізняється від “вульгарно-економічного” вдалим поєднанням надособистісного підходу (інституціонального, організаційного) з особистісним (поведінковим). Зміст категоріального апарату підтверджує цю думку. “Серед основних категорій соціології економіки, — зауважує вчений, — визначаються: людина, соціальна група, господарчі організації, соціально-економічні інститути, соціально-економічні відносини, поведінка, діяльність, свідомість, економічна культура, соціально-економічна структура, соціально-економічний статус, рівень та якість життя, потреби, мотиви, цінності і соціальні норми”.

Автор вступає в полеміку з колегами-соціологами. На відміну від аналогічних праць, які традиційно рубрикуються як “економічна соціологія”, М.Лукашевич пропонує свою книгу як підручник із “соціології економіки”, тим самим зберігаючи предметно-дисциплінарну автономію, з одного боку, і вдало здійснюючи міждисциплінарний синтез — з іншого.

Підручник досить ґрунтовно методично побудований. Він містить фундаментальне теоретичне підґрунтя, утворюване оглядом концепцій класиків соціології. Логічною є структура книги. Викладення матеріалу здійснюється таким чином, щоб відобразити закони функціонування соціальних систем як на мікро-, так і на макрорівні, й висвітлити широке коло питань: людина як суб’єкт економічного життя; господарчі спільноти та організації; соціальні інститути економіки; інститут домашнього господарства.

Високо оцінюючи внесок М.Лукашевича в соціологічну та економічну галузі наукового знання, разом із тим гадаю, що було б доцільним приділити більше уваги українській дійсності. Соціально-економічна динаміка українського суспільства може стати певною мірою ілюстрацією до тих теоретичних підходів і моделей, які детально описані в підручнику. Крім того, прикро, що не знайшов місця у книжці матеріал щодо методів соціологічного дослідження економічної сфери, який міг би доповнити розгляд методів економічної науки.

Підручник, зміст, структура й методика написання якого дають змогу читачеві добре засвоїти матеріал і сформувати сучасне уявлення про економічну науку та галузеву соціологію, є корисним також для практиків, які працюють у сфері управління. Він може слугувати методологічною основою при розробленні програм соціально-економічного розвитку на різних рівнях державного управління та місцевого самоврядування.